

ماه‌های مهر و آبان امسال باماه ذی‌حججه مصادف‌اند که پر است از مناسبت‌های مفرح مانند عید قربان و غدیر. آخرین مناسبت این ماه، ۲۵ ذی‌حججه، روز نزول سوره دهر و روز خانواده است.

در مورد این روز و اسباب و شانزده نزول این سوره، می‌دانید که این سوره پس از آنکه اهل بیت رسول اکرم (ص) در این روز افطار خود را به مسکین، یتیم و اسیر بخشیدند، نازل شد.

این روز در کشور ما روز خانواده نامگذاری شده است. شاید بدان جهت که عمل اهل بیت رسول اکرم (ص) در این روز جلوه‌ای از عمل یک خانواده موفق است که می‌تواند برای ما الگو باشد. خانواده‌ای همراه و همگام با یکدیگر که با هم برای شفای فرزندان بیمارشان نذر می‌کنند و هنگام افطار با هم غذایشان را ایشار می‌کنند؛ جلوه‌ای زیبا از تفاهم، توافق و همراهی با یکدیگر. در مورد جایگاه و اهمیت خانواده و چگونگی رفتار و ظایف اعضای خانواده نسبت به یکدیگر کتاب‌های بسیاری تألیف شده است، اما قرآن در قالب کوتاه‌ترین سخنان، کامل‌ترین و کاپردازی‌ترین نکات تربیتی را بیان کرده است: خداوند توصیف زیبایی برای زوجین به کار برده است. این توصیف در بطن خود وظیفه آن‌ها را نسبت به یکدیگر بیان می‌کند: «...هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ». (بقره/ آیه ۱۸۷).

در این آیه، خداوند همسران را به لباس‌هایی برای یکدیگر تشبيه کرده و در واقع وظیفه زن و مرد نسبت به یکدیگر را مانند لباس دانسته است. در آیه‌ای دیگر در توصیف لباس فرموده است: «يا بنی آدم قد أنزلنا علیکم لباساً يواری سوءاتکم وَ رِيشاً وَ لِبَاسٌ التَّقْویَ ذلِكَ خَيْرٌ...»: «ای فرزندان آدم، قطعاً لباسی برای شماناول کردیم که بدی‌هایتان را می‌پوشاند و زینت است برای شما» (اعراف/ آیه ۳۶).

با کنار هم قرار دادن این دو آیه، این نکات به دست می‌آید:

۱ زن و مرد مانند لباس باید پوشاننده عیوب و ضعف‌های یکدیگر باشند.

۲ همسران باید مانند لباس زینت‌دهنده و بزرگ‌کننده نکات مثبت هم‌دیگر و تقویت کننده آن صفات باشند.

۳ لباس باید در طرح و رنگ و جنس، مناسب انسان باشد. همسران باید کفو یکدیگر و از نظر فکر و شخصیت و فرهنگ با هم تناسب و هماهنگی داشته باشند.

۴ لباس انسان را از سرما حفظ می‌کند، پس زن و مرد هم کانون خانواده را از سردی حفظ می‌کنند.

لباس‌های گرم و هربان

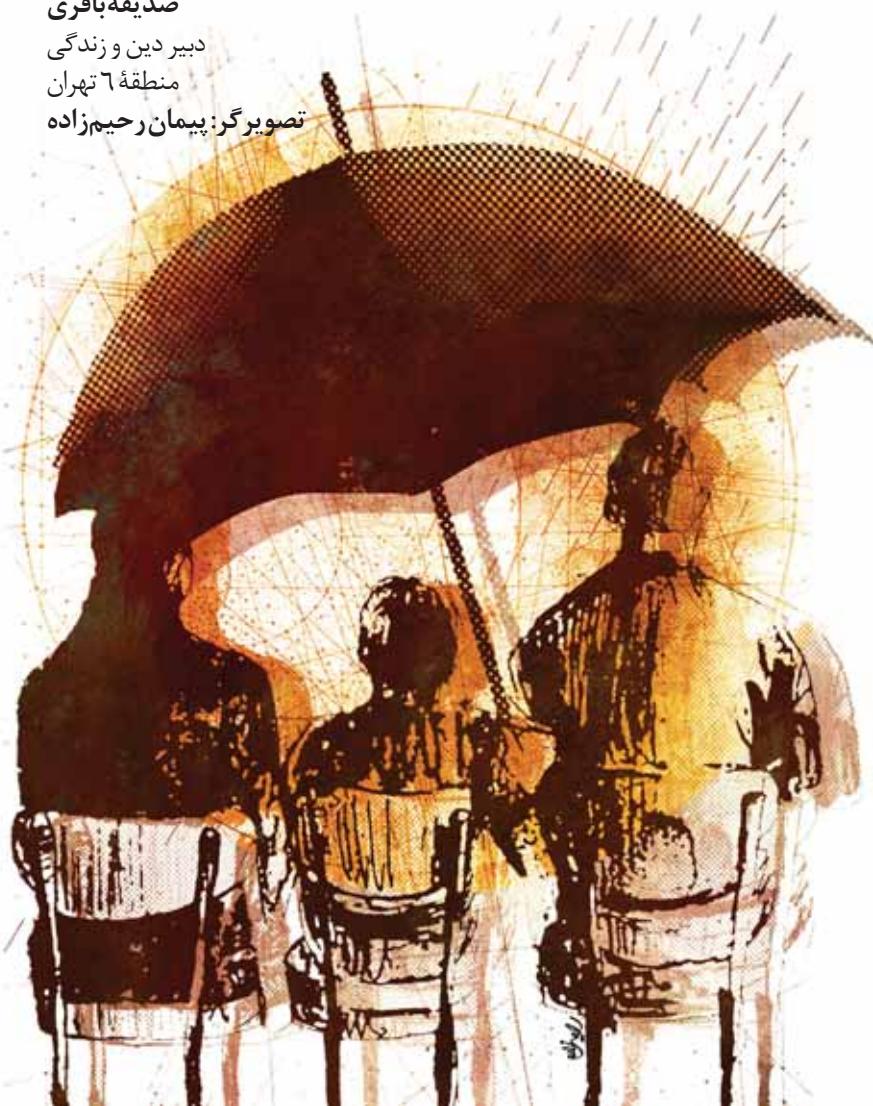
جستجو در عوامل مودت در خانواده

صدیقه باقری

دبیر دین و زندگی

منطقه ۶ تهران

تصویرگر: پیمان رحیم‌زاده

خداوند همسران را به لباس‌هایی برای یکدیگر تشبیه کرده و در واقع وظیفه زن و مرد نسبت به یکدیگر رامانند لباس دانسته است

در واقع مودّت ایجاد حق و تکلیف دو طرفه می‌کند.
۳ در عشق زمینی، گاهی عاشق یا معشوق
فنا یا دچار صدمات روحی یا عاطفی می‌شود. اما
در مودّت هر دو طرف با هم رشد و تعالی می‌یابند،
چون حب نفس ندارند.

۴ جلوه‌های دیگر عشق گاهی یک طرفه
است، ولی مودّت رابطه‌ای دو طرفه است.

۵ در عشق دلبستگی به وابستگی می‌انجامد،
ولی در مودّت دلبستگی با عزت نفس همراه است.

۶ جلوه‌های دیگر محبت گاه برآسانس نیاز
است یا حب نفس. اما ریشه مودّت نفس محظوظ
و حتّی به این وجود است.

۷ در محبت گاهی محب ممکن است به
محبوب خیانت یا نافرمانی او را کند، اما مودّت
محب را به سمت اطاعت از محبوب می‌کشاند.
مودّت بدون اطاعت نوعی تملق و دروغ و
ریاکاری است.

۸ در مودّت در مهورو رزی و انجام مسئولیت
تعادل است نه افراط و تغیریط.

۹ مودّت زمان، مکان و فاصله نمی‌شناسد؛
برخلاف جلوه‌های دیگر محبت و دوستی که
با زیاد شدن فاصله‌ها محبت هم کم نگتر
می‌شود و به قول معروف: «از دل برود هر آنکه
از دیده برفت».

۱۰ ریشه و شرط لازم مودّت، معرفت است:
«معرفت بیشتر، مودّت افزون‌تر».

۱۱ مودّت دوستی و محبت پایدار و ماندگار و
مداوم همراه با به کار گیری لوازم و تجهیز به جهازی
است که به بروز و ظهر و آشکار شدن آن بینجامد
و علاقه‌های قبلی را زنگفتگی و خفتگی خارج کند.
بنابراین، مودّت برخلاف جلوه‌های دیگر محبت و
عشق، به عادت و تکراری شدن نمی‌انجامد.

۱۲ در مودّت تنوع گرایی که مستلزم خیانت
است راه ندارد.

با تأمل و تعمق بر نکات استخراج شده از آیات
فوق و استنباط نکات تربیتی و کاربردی دیگری از
این آیات، و با دقت در زندگی زوج‌های امروزی،
می‌توانیم دلیل افزایش بی‌سابقه طلاق در جامعه
اسلامی خود و پیشی‌گرفتن رشد طلاق بر رشد
ازدواج را دریابیم.

کافی است برای پیاده کردن پیام‌های اخلاقی
و رهگشای آیات فوق در زندگی‌های خانوادگی
تلاش کنیم. قطعاً نتیجه آن سیر نزولی طلاق در
جامعه اسلامی ما خواهد بود.

در این روز (۲۵ ذی‌حجه)، نیکوست در روایت
خانوادگی و نوع رفتار خود با همسران بازنگری کنیم
تا بدانیم چقدر عامل به این آیات قرآن هستیم.

لباس‌های ما مناسب و به اقتضای شرایط
جویی و نیز مکان‌هایی است که حضور داریم. زن
و مرد هم باید رفتارشان مناسب با شرایط روحی
همسرشان باشد.

۶ در این آیه، رابطه دو طرفه است. این گونه
نیست که یک نفر فقط وظیفه داشته باشد و طرف
مقابل فقط حق. این نکته را خداوند به زیبایی در
آیه‌ای دیگر از قرآن فرموده است: «ومن آیاته أَنْ
خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَزْواجًا لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مُوَدَّةً وَرَحْمَةً...» (روم/ آیه ۲۱).
در این آیه، خداوند زوجین را مایه سکون
خاطر و آرامش یکدیگر ذکر کرده و این مورد را از
نشانه‌های الهی دانسته است.

در لغتنامه‌های عربی «مودّه»، دوستی همراه با
تمنا معنا شده است. در واقع مودّت را رابطه‌ای
دو طرفه دانسته‌اند.

طبق این آیه، زن و مرد هر دو در قبال یکدیگر
وظایف مشترک و حقوق متقابل دارند و سهم هیچ
کدام بیش از دیگری نیست.
آیا تا به حال شده است در قبال توقعاتی که
از همسر خود داریم، کمی هم از خودمان توقع
داشتی باشیم؟
آیا نا به حال دقیت کرده‌ایم وقتی در زمینه
مسئولیت امور خانواده، انگشت اشاره را به سمت
همسرمان می‌گیریم، سه انگشت دیگر به سمت
خودمان است؟!
واژه مودّت هشت بار در قرآن ذکر شده است:
زمانی که تفسیر آیات مربوط به مودّت را بررسی
می‌کنیم، نکات کاربردی و تربیتی فراوانی از آن
قابل استخراج است؛ از جمله:

۱ مودّت علاقه و ارادتی است که بازتاب و
کشش بیرونی دارد. هم در زبان و گفتار و هم در
رفتار و عمل باید محبت و ارادتمن را نسبت به
فرد مقابل نشان دهیم. در واقع، جهت تشییت و
تأکید بر این ارادت، به ابراز و اظهار نیاز است.
آن چنان که پیشوایان معموم می‌فرموده‌اند:
«حسُنُ الْحُلُقَ يَسُورُ الْمُحَبَّهِ وَ يُؤْكَدُ الْمُوَدَّهُ»:
«خوش اخلاقی محبت را ریشه‌دار و مودّت را محکم
می‌گرداند» (غره‌الحكم و درالکلم، ص ۲۵۵).

«إذا أحبيتَ حلاً فأخبره فاته أثبت لل媢ة بــينـكـما»:
«وقتی کسی را دوست داری، او را از این موضوع
باخبر کن. زیرا این کار بهترین روش برای تشییت
مودّت بین شمامت» (اصول کافی، ج ۲، ص ۲۴۴).

۲ در جلوه‌های دیگر محبت، محبت ممکن
است هیچ تعهدی نسبت به محبوب نداشته باشد و
 فقط برآسانس علاقه قلبی، رفتار محبت‌آمیز نسبت
 به او داشته باشد. اما مودّت امری است مسئولیت‌زا.